

Päätösehdotus
30.11.2023

TEM/17693/2023

Valtioneuvoston päätös työvoimapalveluiden järjestämistä varten asetetuista vaatimuksista poikkeamisesta Pietarsaaren kaupungin, Kruunupyyn kunnan, Luodon kunnan ja Pedersören kunnan muodostamalla työllisyysalueella

Hakemus

Jos kunnat hakevat työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta annetun lain (383/2023, jäljempänä *voimaantulolaki*) 4 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa, niiden on toimitettava poikkeuslupahakemus työ- ja elinkeinoministeriölle viimeistään 31.10.2023. Kuntien on toimitettava myös suunnitelma työvoimapalvelujen järjestämiseksi.

Pietarsaaren kaupunki, Kruunupyyn kunta, Luodon kunta ja Pedersören kunta ovat 31.10.2023 toimittaneet työ- ja elinkeinoministeriölle voimaantulolain 4 §:ssä tarkoitetun hakemuksen järjestämistä varten asetetuista vaatimuksista poikkeamisesta. Asiakirja perustuu Kruunupyyn kunnanvaltuuston päätökseen 23.10.2023, Luodon kunnanvaltuuston päätökseen 30.10.2023, Pedersören kunnanvaltuuston päätökseen 23.10.2023 ja Pietarsaaren kaupunginvaltuuston päätökseen 23.10.2023.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi 7.11.2023 kuntia täydentämään hakemustaan ja toimittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle suunnitelman työvoimapalveluiden järjestämisestä mahdollisimman pian. Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi 13.11.2023 kuntia lisäksi täydentämään hakemustaan sopimuksella yhteisestä toimituksesta tai kuntayhtymän perussopimuksella saman viikon aikana, eli viimeistään 19.11.2023. Kunnat toimittivat työ- ja elinkeinoministeriölle 16.11.2023 täydennyksen hakemukseensa sekä järjestämissuunnitelman ja päivitetyn sopimuksen yhteisestä toimituksesta työvoimapalveluiden järjestämistä varten.

Pietarsaaren kaupunki, Kruunupyyn kunta, Luodon kunta ja Pedersören kunta ovat toimittaneet poikkeuslupahakemuksen säädetyssä määräajassa ja täydentäneet hakemustaan suunnitelmalla työvoimapalveluiden järjestämiseksi työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä. Työ- ja elinkeinoministeriö on käsitellyt hakemuksen ja esittää valtioneuvoston päätettäväksi seuraavaa.

PÄÄTÖS

Valtioneuvosto antaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta annetun lain 4 §:n nojalla Pietarsaaren kaupungin, Kruunupyyn kunnan, Luodon kunnan ja Pedersören kunnan muodostamalle työllisyysalueelle luvan järjestää työvoimapalveluita.

Työvoimapalveluiden järjestämistä varten ja siihen liittyvät tehtävät siirtyvät työllisyysalueelle voimaantulolain mukaisesti.

Perustelut

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023, jäljempänä *järjestämislaki*) 12 §:ssä säädetään työvoimapalveluiden järjestämisvastuun edellytyksistä. Pykälän mukaan, jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (*työllisyysalue*) yhdessä jonkin toisen tai useamman muun kunnan kanssa siten, että työllisyysalueen kuntien yhteenlaskettu työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Pietarsaaren kaupungin, Kruunupyyn kunnan, Luodon kunnan ja Pedersören kunnan yhteenlaskettu työvoimapohja viimeisimpien vahvistettujen, vuoden 2021 tietojen perusteella on 19 409 henkilöä. Kunnat muodostavat maantieteellisesti yhtenäisen alueen, jossa keskimäärin 86 % alueen työssä käyvistä väestöstä pendelöi alueen sisäpuolelle. Työpaikkaomavaraisuus kuntien muodostamalla alueella on noin 86 %. Kunnat ovat hakeneet poikkeuslupaa alkuperäisessä hakemuksessaan muun muassa kielellisistä syistä ja hakemuksen täydennyskirjeessään vielä voimaanpanolain 4 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla.

Voimaanpanolain 4 §:n 1 momentin mukaan poiketen siitä, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 12 §:ssä säädetään, valtioneuvosto voi antaa työllisyysalueelle luvan järjestää työvoimapalveluita, kun työllisyysalueen työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilöä. Poikkeaminen on mahdollista, jos vähintään yksi momentin 1-5 kohdissa säädetyistä edellytyksistä täyttyy. Momentin 2 kohdassa mahdollistetaan poikkeaminen, jos se on tarpeen suomen- tai ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi. Momentin 5 kohdan mukaan poikkeaminen on mahdollista, jos poikkeusluvan myöntäminen on alueelliset, palvelujen järjestämistä koskevat ratkaisut, palvelujen tarve, palvelujen kustannukset sekä muut palvelujen järjestämiseen liittyvät tekijät huomioon ottaen muusta erityisestä syystä perusteltua, jos työvoimapalvelujen järjestämiseksi on tehty sopimus tai päätös sekä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 15 §:n 4 momentissa tarkoitettu suunnitelma, joka turvaa riittävän palvelutason.

Kunnat perustelevat poikkeuslupahakemustaan sillä, että Pietarsaaren seutu on yksi harvoista alueista Suomessa, jossa on ruotsi enemmistö- ja hallintokielenä. Asukkaista 75 % on hakemuksen mukaan äidinkieleltään ruotsinkielisiä, 19 % suomenkielisiä ja 6 %:lla on jokin muu äidinkieli. Hakemuksen mukaan tämä tarkoittaa, että työllisyysalueella on tärkeää turvata kielelliset palvelut ja pystyä tarjoamaan rajat ylittäviä kielellisiä työllisyys- ja koulutuspalveluita. Pietarsaaren työllisyysalue edistäisi hakemuksen mukaan erityisesti kielellisiä palvelutarpeita sekä Pietarsaaren että Kokkolan seuduilla.

Hakemuksen mukaan kuntien muodostama alue on maantieteellisesti yhtenäinen ja muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden ja työssäkäyntialueen. Työvoimapohja on 19 409 henkilöä ja alueen väestö kasvaa, joten alue on lähellä työvoimapohjavaatimuksen täyttämistä. Lisäksi Pietarsaaren seudun omalla työllisyysalueella olisi hakemuksen mukaan paremmat mahdollisuudet reagoida muutoksiin, parempi paikallistuntemus sekä yrityksistä että työllisessä iässä olevasta väestöstä, mahdollisuudet räätälöidä toimintaa paikallisten tarpeiden mukaisesti, mahdollisuus itse kehittää toimintajärjestelmiä ja -muotoja sekä toimia paikallisena toimijana

lähellä asukkaita, mikä on ollut uudistuksen tavoite. Seutu on elinkeinoiltaan samankaltainen, työllisyys on alhaista ja vientiteollisuuden osuus maan keskiarvoa korkeampaa.

Hakemuksensa täydennyskirjeessä kunnat perustelevat poikkeuslupahakemustaan myös sillä, että alueella on tehty laajaa yhteistyötä jo aiemmin. Pietarsaaren seudulla on yhteinen yhteistyölautakunta, jossa kuntien johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat kokoontuvat 8 – 10 kertaa vuodessa. Kunnilla on myös yhteinen elinkeinokehitysyhtiö Concordia. Yhtiö tulee tekemään tiivistä yhteistyötä työllisyysalueen kanssa. Kunnat kuuluvat samaan hyvinvointialueeseen, minkä pitäisi tehdä työllisyyden ja elinkeinon edistämistyöstä sujuvaa ja tehokasta. Ennen hyvinvointialueuudistusta kunnilla oli yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Kunnilla on myös yhteinen ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Kunnat omistavat yhteisen lentokentän Kronoby Flyghangar Fastighets Ab:n kanssa, missä lisäksi Kokkolan kaupunki on osakkaana. Vastaavan laajuista yhteistyötä ei ole Vaasan kaupungin tai muiden Pohjanmaan kuntien kanssa.

Lisäksi kunnat toteavat hakemuksessaan, että työssäkäyntialue kattaa Pietarsaaren kaupungin, sen naapurikunnat sekä Kokkolan kaupungin. Työmarkkinat ovat yhteisiä koko Pietarsaaren ja Kokkolan seuduilla. Työllisyysalueen muodostaminen Kokkolan kanssa ei hakemuksen mukaan kuitenkaan olisi loogista, koska Pietarsaaren seutu kuuluu hallinnollisesti Pohjanmaan maakuntaan ja hallinnolliset rajat ovat yhteneväisiä Vaasan ja Pohjanmaan kanssa. Tähän yhteistyöhön kuuluu esimerkiksi hyvinvointialue, joka osaltaan järjestää palveluita työttömille sekä maakunnan liitto, jolla on tärkeä rooli strategisessa kaavoituksessa, joka tukee elinkeinoelämän tarpeita. Kokkola puolestaan kuuluu Keski-Pohjanmaahan. Työssäkäynti Pietarsaaren seudulta Vaasan suuntaan ja etelään on hakemuksen mukaan minimaalista ja työmarkkinat eivät ole yhteiset, mikä osaltaan tarkoittaa, että yhteinen työllisyysalue Vaasan kanssa ei olisi looginen ratkaisu. Sen sijaan yhteistyö sekä etelän että pohjoisen suuntaan on tärkeää Pietarsaaren työllisyysalueelle ja siitä on hakemuksen mukaan alueellisesti jo keskusteltu.

Voimaanpanolain 4 §:n 2 momentin mukaan poikkeuslupa edellyttää lisäksi, että työllisyysalueen muodostavat kunnat osoittavat riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit työvoimapalvelujen järjestämiseksi eikä alueen sekä muun työllisyysalueen palvelutaso poikkeuksen seurauksena merkittävästi heikkene.

Kunnat ovat 16.11.2023 toimittaneet työ- ja elinkeinoministeriölle suunnitelman työvoimapalvelujen järjestämiseksi. Järjestämissuunnitelman mukaan Pietarsaaren alueen työvoimapalveluita tarjotaan Pietarsaaren palvelupisteellä. Palveluita on lisäksi saatavilla rajatusti työllisyysalueen kuntien yhteispalvelupisteillä sekä nuorille kohdennetulla Ohjaamo/Navigator -pisteellä ja Pietarsaaren seudun kotouttamisyksikön tiloissa, jossa palvellaan maahanmuuttajia näiden maahantulon syistä riippumatta. Nykyisin Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimistolla on toimipiste Pietarsaareissa. Toimipisteiden määrä ei siten hakemuksen mukaisella työllisyysalueella pienenis nykyisestä.

Pietarsaaren, Kruunupyyn, Luodon ja Pedersören muodostamalle työllisyysalueelle olisi työ- ja elinkeinoministeriön laskelmien perusteella siirtymässä valtion henkilöstöä noin 22 henkilötyövuotta. Kuntien toimittamassa järjestämssuunnitelmassa todetaan, että arvioitu tarvittava

todellinen henkilötyövuosien määrä valmistellulla Pietarsaaren alueen työllisyysalueella on vähintään 25-26 työntekijää. On huomioitava, että alueen kunnissa on tällä hetkellä mm. työllisyyskoordinaattoreita, työhönvalmentajia, työelämäohjaajia ja muita työllisyyspalveluja tekeviä henkilöitä, joista osa toimii virkasuhteessa. Viranomaistoimivallan siirtämisestä sovitaan erikseen työllisyysalueen ja sen jäsenkuntien kesken, kun työllisyysalueen valmistelu etenee ja suunnitelmien yksityiskohdat tarkentuvat. Henkilöstön määrä ei näin ollen muuttuisi merkittävästi nykyisestä, minkä voidaan katsoa osaltaan turvaavan palvelutason.

Valtioneuvosto katsoo, että poikkeusluvan myöntämiselle Pietarsaaren kaupungin, Kruunupyyn kunnan, Luodon kunnan ja Pedersören kunnan muodostamalle työllisyysalueelle on alueelliset, palvelujen järjestämistä koskevat ratkaisut, palvelujen tarve, palvelujen kustannukset sekä muut palvelujen järjestämiseen liittyvät tekijät huomioon ottaen perusteltua erityisesti kielellisten oikeuksien turvaamiseen liittyvistä syistä. Valtioneuvosto katsoo myös, että kunnat ovat järjestämissuunnitelmansa perusteella osoittamassa riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit työvoimapalvelujen järjestämiseksi ja ettei kyseisen alueen tai muun työllisyysalueen palvelutaso merkittävästi heikkenisi kunnille myönnettävän poikkeusluvan seurauksena.

Järjestämislain 13 §:ssä säädetään kuntien yhteistoiminnasta järjestämisvastuun toteuttamiseksi. Pykälän 1 momentin mukaan työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä kuntalain (410/2015) tarkoittamassa lakisääteisessä yhteistoiminnassa. Käytännössä tämä tarkoittaa joko yhteistä toimielintä tai kuntayhtymää.

Hakijakunnat ovat 16.11.2023 työ- ja elinkeinoministeriölle toimittamassaan sopimuksessa sopineet yhteisen toimielimen perustamisesta työvoimapalveluiden järjestämiseksi alueellaan. Vastuukuntana toimisi Pietarsaaren kaupunki. Kunnat ovat näin ollen sopineet järjestämisvastuun toteuttamisesta järjestämislain 13 §:ssä säädettyssä muodossa.

Edellä esitettyyn viitaten valtioneuvosto katsoo, että poikkeusluvan myöntämiselle voimaannpanolain 4 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät ja poikkeusluvan myöntäminen Pietarsaaren kaupungin, Kruunupyyn kunnan, Luodon kunnan ja Pedersören kunnan muodostamalle työllisyysalueelle on kokonaisuutena arvioiden tarkoituksenmukaista.

Kuuleminen

Asia on ratkaistu hakemuksen perusteella asianosaisia kuntia kuulematta.

Tiedoksianto

Päätös annetaan tiedoksi tavallisena tiedoksiantona Pietarsaaren kaupungille sekä Kruunupyyn, Luodon ja Pedersören kunnille. Päätöksen katsotaan tulleen kyseisten kuntien tietoon kirjeen saapumispäivänä.

Muutoksenhaku

Tästä päätöksestä voi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Sovelletut säännökset

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) 12 ja 13 §
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta (383/2023) 3 ja 4 §
Hallintolaki (434/2003) 34 § 2 mom. 5 k., 58 ja 59 §
Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 8 § ja 122 § 3 mom. 1 k.

Lisätietoja

Lisätietoja antaa hallitussihteeri Meri Pensamo, puhelin 0295 047 226 ja sähköposti etunimi.sukunimi@gov.fi.

Arto Satonen
Työministeri

Meri Pensamo
Hallitussihteeri

LIITE Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

JAKELU Pietarsaaren kaupunki
Kruunupyyn kunta
Luodon kunta
Pedersören kunta

TIEDOKSI TEM/työministerin erityisavustaja Svahn
TEM/AKO (alueet ja kasvupalvelut -osasto)
VM/KAO (kunta- ja alueosasto)
Pohjanmaan ELY-keskus
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus